

Judikatūras krājums

ĢENERĀLADVOKĀTES JULIANAS KOKOTES [*JULIANE KOKOTT*]

SECINĀJUMI,

sniegti 2025. gada 18. decembrī¹

Lieta C-771/24

Fédération belge du stationnement ASBL,

Interparking SA

pret

Région de Bruxelles-Capitale

(*Conseil d'État* (Valsts padome, Beļģija) lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu)

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Vide – Noteiktu plānu un programmu ietekmes uz vidi novērtējums – Pienākums veikt ietekmes uz vidi novērtējumu – Plāns vai programma transporta, pilsētas un lauku plānošanas vai zemes lietošanas jomā – Lēmums par autostāvvietu apsaimniekošanas nosacījumiem – Seku saglabāšana

“Lai pēta, vienoties kas ceras”²

I. Ievads

1. *Conseil d'État* (Valsts padome, Beļģija) lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu Tiesai dod iespēju precizēt divus aspektus, kas saistīti ar Direktīvu par noteiktu plānu un programmu ietekmes uz vidi novērtējumu³ (turpmāk tekstā – “SIVN direktīva”; “SIVN” ir saīsinājums no vārdiem “stratēģiskais ietekmes uz vidi novērtējums”).

2. Pirmkārt, tas ir jautājums par to, kas jāsaprot ar jēdzienu pāri “plāni un programmas” un kādos apstākļos tiem jāveic stratēģiskais ietekmes uz vidi novērtējums. Šī jēdzienu pāra izpratne ir ļoti svarīga, lai noteiktu SIVN direktīvas piemērošanas jomu, taču līdzšinējā judikatūrā tā vēl nav pietiekami skaidrota. It īpaši šajā prejudiciālā nolēmuma tiesvedībā jāpārbauda, vai jēdzienu pārim “plāni un programmas” ir plānošanas vai programmas izstrādes dimensija teritorijas plānošanas regulējuma izpratnē.

3. Otrkārt, Tiesai vēlreiz tiek lūgts izvērtēt tās judikatūru par nosacījumiem, ar kādiem izņēmuma kārtā var atstāt spēkā tāda valsts tiesiskā regulējuma sekas, kas pieņemts, neievērojot Savienības tiesību procesuālos noteikumus.

¹ Oriģinālvaloda – vācu.

² Frīdrihs Šillers “Zvana dziesma”.

³ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2001/42/EK (2001. gada 27. jūnijs) par noteiktu plānu un programmu ietekmes uz vidi novērtējumu (OV 2001, L 197, 30. lpp.).

II. Atbilstošās tiesību normas

4. SIVN direktīvas mērķi it īpaši izriet no tās 1. panta:

“Šīs direktīvas mērķis ir nodrošināt augstu vides aizsardzības līmeni un veicināt noturīgu attīstību, sekmējot ekoloģisko apsvērumu integrēšanu plānu un programmu sagatavošanas un pieņemšanas procesā, nodrošinot, lai saskaņā ar šo direktīvu veiktu vides novērtējumu tādiem plāniem un programmām, kam var būt būtiska ietekme uz vidi.”

5. Plāni un programmas ir definēti SIVN direktīvas 2. panta a) punktā:

“Šajā direktīvā:

- a) “plāni un programmas” ir plāni un programmas, tostarp ar Eiropas Kopienas līdzfinansējumu, kā arī visi plānu un programmu grozījumi:
- kuras sagatavo un/vai pieņem valsts, reģionālā vai vietējā līmenī, vai arī tādi, ko pieņemšanai likumdošanas kārtībā parlamentā vai valdībā sagatavo iestāde, un
 - kas prasīti saskaņā ar normatīviem vai administratīviem aktiem.”

6. Pienākums veikt stratēģisko vides novērtējumu tiek reglamentēts SIVN direktīvas 3. pantā:

“1. Vides novērtējumu saskaņā ar 4. līdz 9. pantu veic 2. līdz 4. punktā minētajiem plāniem un programmām, kam var būtiska ietekme uz vidi.

2. Saskaņā ar 3. punktu vides novērtējumu veic visiem plāniem un programmām,

- a) kas sagatavoti lauksaimniecībā, mežsaimniecībā, zvejniecībā, enerģētikā, rūpniecībā, transportā, atkritumu apsaimniekošanā, ūdens resursu apsaimniekošanā, telekomunikāciju un tūrisma nozarē, pilsētas un lauku plānošanā vai zemes lietošanā un kuros noteikti pamatprincipi turpmākās attīstības saskaņošanai projektiem, kas uzskaitīti I un II pielikumā [IVN direktīvai⁴]; vai
- b) [..].”

III. Fakti un lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu

7. Pamatlietā pārsūdzētajā 2021. gada 25. februāra lēmumā⁵ *Région de Bruxelles-Capitale* (Briseles galvaspilsētas reģions, Beļģija) valdība paredzēja slēgtu un atklātu autostāvvietu vispārējos apsaimniekošanas nosacījumus.

⁴ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2011/92/ES (2011. gada 13. decembris) par dažu sabiedrisku un privātu projektu ietekmes uz vidi novērtējumu (OV 2012, L 26, 1. lpp.), kurā jaunākie grozījumi izdarīti ar Direktīvu 2014/52/ES (OV 2014, L 124, 1. lpp.).

⁵ *Arrêté du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale du 25 février 2021 fixant des conditions générales et spécifiques d'exploitation applicables aux parking* (Région de Bruxelles-Capitale) (Briseles galvaspilsētas reģions, Beļģija) valdības 2021. gada 25. februāra lēmums, ar ko paredz vispārīgus un īpašus autostāvvietu apsaimniekošanas nosacījumus), *Moniteur belge*, 2021. gada 3. marts, 18655. lpp.

8. No lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu izriet, ka pārsūdzēto lēmumu piemēro autostāvvietām ar vairāk nekā desmit stāvvietām. Tajā ar nosaukumu “Slēgtu un atklātu autostāvvietu vispārējie apsaimniekošanas nosacījumi” ir paredzēti nosacījumi par izmantošanu, izkārtojumu un apzīmējumiem, nosacījumi par uzturēšanu un kontroli, nosacījumi par elektromobiļu uzlādes stacijām un nosacījumi par velosipēdu novietnēm.

9. No lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu arī izriet, ka pārsūdzētajā lēmumā ar nosaukumu “Atklātu autostāvvietu īpašie apsaimniekošanas nosacījumi” paredzēti apstādījumu uzturēšanas, sāls izmantošanas, kā arī novadīšanas iekārtu un mākslīgā apgaismojuma uzturēšanas nosacījumi un ar nosaukumu “Slēgtu autostāvvietu īpaši apsaimniekošanas nosacījumi” paredzēti nosacījumi, kas attiecas uz autostāvvietas izkārtojumu, drošību, gaisa kvalitātes standartiem, kā arī mehānisko un dabisko ventilāciju.

10. Turklāt pārsūdzētajā lēmumā jaunās autostāvvietās ir prasīts uzstādīt elektrisko mehānisko transportlīdzekļu uzlādes punktus un velosipēdu stāvvietas. Slēgto autostāvvietu apsilde principā ir aizliegta.

11. Saskaņā ar lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu pārsūdzētajā lēmumā paredzētie kritēriji un kārtība ir saistoši iestādēm, izsniedzot vides atļauju autostāvvietām, ja vien nav piemērojamas konkrētas, skaidri paredzētas atkāpes. Tādējādi šādu atļauju piešķir vai tās termiņu pagarina tikai tad, ja ir izpildīti apsaimniekošanas nosacījumi.

12. Personai, kas vēlas ierīkot autostāvvietu vai šajā nolūkā tikai mainīt ēkas izmantošanas mērķi vai būtiski mainīt zemes reljefu, kopā ar vides atļauju jāsaņem pilsētplānošanas atļauja, kuras izsniegšana ir atkarīga no plānos un noteikumos par teritorijas plānošanu paredzēto prasību ievērošanas.

13. Ar pārsūdzēto lēmumu saskaņā ar tā 1. pantu daļēji tiek transponēta Direktīva (ES) 2018/844⁶ (turpmāk tekstā – “Ēku direktīvas grozījumi”), kura pieņemta, pamatojoties uz LESD 194. pantu, un kuras mērķis ir uzlabot ēku energoefektivitāti.

14. Pārsūdzētā lēmuma pieņemšanas procedūrā Valsts padomes Likumdošanas nodaļa 2021. gada 12. janvāra atzinumā Nr. 68.487/1 paskaidroja, ka saskaņā ar SIVN direktīvas 3. panta 2. punkta a) apakšpunktu vides novērtējums plānotajam lēmumam jāveic tad, ja tas var būtiski ietekmēt vidi. Esot jāuzskata, ka lēmumā ir paredzēti pamatprincipi, saskaņā ar kuriem jāīsteno vai var tikt īstenoti infrastruktūras projekti, kas ietilpst SIVN direktīvas II pielikuma 10. punkta b) apakšpunkta piemērošanas jomā. Tas tā ir tāpēc, ka šajā lēmumā esot ietverti apsaimniekošanas nosacījumi un kārtība, kādā tiek lemts par vides atļaujām autostāvvietām visā Briseles galvaspilsētas reģionā.

15. Tomēr Briseles galvaspilsētas reģions pieņēma pārsūdzēto lēmumu, neizvērtējot tā ietekmi uz vidi.

16. 2021. gada 30. aprīlī *Fédération belge du stationnement ASBL* un *Interparking SA* Valsts padomē cēla prasību pārsūdzēto lēmumu atzīt par spēkā neesošu.

⁶ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2018/844 (2018. gada 30. maijs), ar ko groza Direktīvu 2010/31/ES par ēku energoefektivitāti un Direktīvu 2012/27/ES par energoefektivitāti (OV 2018, L 156, 75. lpp.).

⁷ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2010/31/ES (2010. gada 19. maijs) par ēku energoefektivitāti (OV 2010, L 153, 13. lpp.).

17. Tās pauž viedokli, ka pārsūdzētais lēmums ir plāns vai programma SIVN direktīvas izpratnē. Tajā Tiesas judikatūras izpratnē esot ietverts būtisks kritēriju un detalizētu darbību kopums viena vai vairāku tādu projektu apstiprināšanai un īstenošanai, kuriem var būt būtiska ietekme uz vidi. Tas tā ir tāpēc, ka autostāvvietu projektus varot apstiprināt tikai tad, ja tie atbilst šajā lēmumā paredzētajiem noteikumiem, kritērijiem un nosacījumiem, kas var būtiski ietekmēt pilsētvidi.

18. Turpretim Briseles galvaspilsētas reģions uzskata, ka, lai tiesību akts ietilptu jēdzienā “plāns un programma”, tam, kā norādīts šajā jēdzienā, jābūt plānošanas vai programmas izstrādes dimensijai. Tas tā neesot, jo pārsūdzētajā lēmumā ne tikai neesot plānotas vai “programmētas” vietas, kurās Briseles galvaspilsētas reģionā var tikt ierīkotas autostāvvietas, bet arī – tās teritorijā pieļaujamo autostāvvietu skaits. Tajā esot paredzēti tikai (saistoši) noteikumi, kuriem jāatbilst jebkurai autostāvvietas ierīkošanai pēc tās pabeigšanas apsaimniekošanas posmā (iekšējais aprīkojums, riteņbraucēju drošība, ventilācija utt.). Tāpēc tas pats par sevi neveicinot projekta īstenošanu vai ierīkošanu. Pamatojoties uz pārsūdzētajiem nozares nosacījumiem, kas ir cieši saistīti ar autostāvvietu apsaimniekošanu pēc atļaujas saņemšanas, nevar noteikt nedz autostāvvietu vietu, nedz to autostāvvietu skaitu, kuras varētu tikt apsaimniekotas Briselē.

19. Valsts padomes ieskatā Tiesas judikatūra ir par tiesību aktiem, kas reglamentē iekārtu (vējturbīnu) uzstādīšanu un ekspluatāciju, savukārt pārsūdzētajā lēmumā, lai gan tas attiecas uz autostāvvietu apsaimniekošanu, nav paredzēti noteikumi par to izveidi. Proti, šie noteikumi esot ietverti plānos un noteikumos par teritorijas plānošanu, kuri jau ir bijuši stratēģiskās ietekmes uz vidi novērtējuma priekšmets.

20. Saskaņā ar *Code Bruxellois de l'Aménagement du Territoire (CoBAT*, Briseles Teritorijas plānošanas kodekss) 98. pantu autostāvvietas ierīkošanai ir nepieciešama pilsētplānošanas atļauja (ši prasība papildina vides atļaujas prasību). Šādas atļaujas piešķiršana esot atkarīga no tā, vai ir ievēroti plānos un noteikumos par teritorijas plānošanu paredzētie noteikumi, it īpaši Dzīvotņu direktīvā⁸ paredzēto teritoriju aizsardzības noteikumi, un tas nozīmē, ka šie plāni un noteikumi ir pamatprincipi, saskaņā ar kuriem nākotnē tiks piešķirta šī atļauja.

21. Ņemot vērā minēto, Valsts padome jautā, vai pārsūdzētais lēmums, kurā ir tikai autostāvvietu apsaimniekošanas nosacījumi, neparedzot noteikumus par to ierīkošanu vai to maksimālo skaitu, var tikt kvalificēts kā plāns vai programma pilsētas un lauku plānošanā vai zemes lietošanā. Turklāt tā apšaubā, ka autostāvvietas apsaimniekošana noteikti ietilpst transporta jomā.

22. Tādēļ Valsts padome uzdod Tiesai šādus jautājumus:

- “1) Vai SIVN direktīvas 3. panta 2. punkta a) apakšpunkts jāinterpretē tādējādi, ka tāds lēmums, kā pamatlietā aplūkots, kurā ir tikai izvirzīti autostāvvietu apsaimniekošanas nosacījumi, neparedzot noteikumus nedz par to ierīkošanu, nedz maksimālo skaitu, tomēr jākvalificē kā plāns vai programma pilsētas un lauku teritoriju plānošanas vai zemes lietošanas nozarē?
- 2) Ja atbilde uz pirmo jautājumu ir apstiprinoša, vai valsts tiesa var piemērot tādu savas valsts tiesību normu, kura to pilnvaro uz ierobežotu laiku atstāt spēkā atcelta reglamentējoša akta, kurā paredzēti autostāvvietu apsaimniekošanas nosacījumi reģiona teritorijā, sekas, lai reģionālajai iestādei ļautu veikt šo apsaimniekošanas nosacījumu ietekmes uz vidi novērtējumu pirms iespējamās šī akta grozīšanas?”

⁸ Padomes Direktīva 92/43/EEK (1992. gada 21. maijs) par dabisko dzīvotņu un savvaļas floras un faunas aizsardzību (OV 1992, L 206, 7. lpp.).

23. Rakstveida apsvērumus iesniedza prasītāji pamatlietā, *Fédération belge du stationnement ASBL* un *Interparking SA* – kopā, Beļģijas Karaliste, Latvijas Republika, kā arī Eiropas Komisija. Saskaņā ar Reglamenta 76. panta 2. punktu Tiesa nolēma nerīkot tiesas sēdi.

IV. Juridiskā analīze

A. Pirmais jautājums

24. Uzdodot pirmo jautājumu, Valsts padome vēlas noskaidrot, vai SIVN direktīvas 3. panta 2. punkta a) apakšpunkts jāinterpretē tādējādi, ka tiesību aktam, kurā paredzēti tikai autostāvvietu apsaimniekošanas nosacījumi, jāveic stratēģiskais ietekmes uz vidi novērtējums saskaņā ar SIVN direktīvu.

25. Lai atbildētu uz šo jautājumu, *pirmkārt*, jāpārbauda, vai šāds tiesību akts ietilpst SIVN direktīvas 2. panta a) punktā ietvertajā definīcijā. *Otrkārt*, jāpārbauda, vai jēdzienu pāris “plāni un programmas” ietver plašākas, nerakstītas pazīmes un vai tās attiecīgā gadījumā var konstatēt. Pēc tam, *treškārt*, jāpārbauda, vai attiecīgs tiesību akts atbilst arī SIVN direktīvas 3. panta 2. punkta a) apakšpunktā paredzētajiem nosacījumiem.

1. Plāni un programmas SIVN direktīvas 2. panta a) punkta izpratnē

26. Saskaņā ar SIVN direktīvas 2. panta a) punktu “plāni un programmas” ir plāni un programmas, kurus, *pirmkārt*, sagatavo un/vai pieņem valsts, reģionālā vai vietējā līmenī, vai arī tādi, ko pieņemšanai likumdošanas kārtībā parlamentā vai valdībā sagatavo iestāde, un, *otrkārt*, kas prasīti saskaņā ar normatīviem vai administratīviem aktiem.

27. No Valsts padomes jautājuma formulējuma izriet, ka tai nav šaubu par šo divu nosacījumu pastāvēšanu. *Pirmkārt*, 2021. gada 25. februāra lēmumu ir pieņēmusi Briseles galvaspilsētas reģiona valdība. *Otrkārt*, lai gan nav konstatējams pienākums paredzēt attiecīgos apsaimniekošanas nosacījumus, šajā ziņā pietiek ar to, ka to pieņemšanu *reglamentē* valsts normatīvie vai administratīvie akti, kurus paredz kompetentās iestādes un izstrādes procedūra⁹. Saskaņā ar Valsts padomes sniegto informāciju pārsūdzētā lēmuma juridiskais pamats, kā izriet no tā preambulas, ir 1997. gada 5. jūnija rīkojuma par vides atļaujām¹⁰ 6. panta 1. punkta pirmā daļa, 10. panta otrā daļa un 63. panta 3. punkta otrā daļa.

2. Par jēdzienu pāri “plāni un programmas” interpretāciju

28. Galvenais strīdīgais jautājums pamatlietā ir par jēdzienu pāri “plāni un programmas” interpretāciju, it īpaši par to, vai nepieciešamas citas pazīmes, kas pārsniedz SIVN direktīvas 2. panta a) punktā ietverto jēdziena definīciju.

⁹ Spriedumi, 2020. gada 25. jūnijs, A u.c. (Vējturbīnas Älterā un Névelē) (C-24/19, EU:C:2020:503, 52. punkts), 2019. gada 12. jūnijs, *CFE* (C-43/18, EU:C:2019:483, 54. punkts), 2019. gada 12. jūnijs, *Terre wallonne* (C-321/18, EU:C:2019:484, 34. punkts), 2018. gada 7. jūnijs, *Thybaut* u.c. (C-160/17, EU:C:2018:401, 43. punkts), un 2012. gada 22. marts, *Inter-Environnement Bruxelles* u.c. (C-567/10, EU:C:2012:159, 31. punkts).

¹⁰ Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu, 30. lpp.

29. Pamats ir konstatējums, ka SIVN direktīvas 2. panta a) punktā jēdzienu pāris “plāni un programmas” netiek definēts, bet gan tiek saistīts tikai ar diviem tikko pārbaudītajiem – papildu – nosacījumiem¹¹. Tomēr tas uzreiz neizslēdz to, ka jēdzienu pārim var būt raksturīgi citi nosacījumi.

30. Turpinot Briseles galvaspilsētas reģiona argumentāciju pamatlietā, Beļģija apgalvo, ka uz tiesību aktu jēdzienu pāris “plāni un programmas” var attiekties tikai tad, ja tam ir plānošanas vai programmas izstrādes dimensija. Tā tas neesot pārsūdzētā lēmuma gadījumā, jo tajā nav nedz paredzētas vietas, kurās var ierīkot autostāvvietas Briseles galvaspilsētas reģionā, nedz tajā tiek plānots vai “programmēts” šajā teritorijā atļauto autostāvvietu skaits¹². Tādējādi Beļģija pamatojas uz tādu jēdzienu pāra “plāni un programmas” izpratni, kuras nosacījums ir teritoriālās plānošanas regulējums, kas (iepriekš) nosaka konkrētajā teritorijā atļautos lietošanas veidus.

31. Šāda interpretācija man nešķiet pārliecinoša. Pret to liecina šīs direktīvas formulējums, sistēma un tapšanas vēsture. Arī pārējie Briseles galvaspilsētas reģiona un Beļģijas šīs interpretācijas pamatošanai izvirzītie argumenti nevar būt pamatoti (par to skat. a) punktu).

32. Tā kā prasība par “plānošanas vai programmas izstrādes dimensiju” attiecas uz šī jēdziena izmantošanu judikatūrā, tas arī nevar pamatot jēdzienu pāra “plānu un programmu” šauru interpretāciju. Tas tāpēc, ka šajā judikatūrā ar “plānošanas vai programmas izstrādes dimensiju” netiek izvirzītas prasības, kas būtu jāizpilda, lai tiesību aktus varētu uzskatīt par “plāniem un programmām” (par to skat. b) punktu).

a) Teritorijas plānošanas noteikumi

33. Beļģija šaubās par plāna vai programmas esību vispirms tādēļ, ka lietas pamatā esošais akts neparedz telpas vai teritorijas plānošanas noteikumus.

34. Tomēr mani nepārlicina interpretācija, saskaņā ar kuru jēdzienu pāris “plāni un programmas” kā priekšnoteikumu izvirza šādu telpas vai teritorijas plānošanas regulējumu.

35. *Pirmkārt*, SIVN direktīvas 2. panta a) punkta formulējumā šāds ierobežojums nav ietverts.

36. *Otrkārt*, nozaru uzskaitījumam SIVN direktīvas 3. panta 2. punkta a) apakšpunktā nebūtu jēgas, ja jēdzienu pāris “plāni un programmas” tiktu interpretēts tādējādi, ka tā priekšnoteikums ir tāds, ka pastāv telpas vai teritorijas plānošanas noteikumi. Saskaņā ar SIVN direktīvas 3. panta 2. punkta a) apakšpunktu vides novērtējumu veic plāniem un programmām, kas sagatavoti lauksaimniecībā, mežsaimniecībā, zvejniecībā, enerģētikā, rūpniecībā, transportā, atkritumu apsaimniekošanā, ūdens resursu apsaimniekošanā, telekomunikāciju un tūrisma nozarē, *pilsētas un lauku plānošanā vai zemes lietošanā*. Tādējādi “*pilsētas un lauku plānošana vai zemes lietošana*” ir minēta kā viena no *vairākām* jomām, kurās var izstrādāt plānus un programmas SIVN direktīvas izpratnē.

37. *Treškārt*, SIVN direktīvas izstrādes dokumenti apstiprina šī sistemātiskā argumenta nozīmi. Tie liecina par to, ka 2. panta a) punktā šajā ziņā *apzināti* nav paredzēti nekādi nosacījumi.

¹¹ Skat. manus secinājumus jau lietā *D'Oultremont* u.c. (C-290/15, EU:C:2016:561, 28. punkts) un apvienotajās lietās *Terre wallonne* un *Inter-Environnement Wallonie* (C-105/09 un C-110/09, EU:C:2010:120, 38. punkts).

¹² Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu, 21. lpp.; Beļģijas Karalistes atzinums, 21. un 23. punkts.

38. Tas tā ir tāpēc, ka Komisijas sākotnējā SIVN direktīvas priekšlikuma 2. panta a) punktā vēl bija ietverta norāde “teritorijas plānošanas jomā”¹³. Saskaņā ar priekšlikuma pamatojumu direktīvai bija jāattiecas tikai uz plāniem un programmām teritorijas plānošanas jomā¹⁴.

39. Šādu piemērošanas jomas ierobežojumu atzinumā kritizēja Eiropas Parlamenta Ekonomikas, monetārā un rūpniecības politikas komiteja, un tajā tika ierosināts formulējums “atteikties no tiešas saiknes ar teritoriālo plānošanu”¹⁵. Lēmumu tā pamatoja ar to, ka arī stratēģiskie lēmumi, kuru ietekme uz telpisko plānošanu nav tieši redzama, var vairāk vai mazāk ietekmēt vidi. Pēc šā ierosinājuma Parlaments likumdošanas rezolūcijā iesniedza grozījumu Nr. 17, kurā tas atteicās no papildinājuma “teritorijas plānošanas jomā”¹⁶. Šis papildinājums jau nebija iekļauts Komisijas 1999. gada grozītajā priekšlikumā¹⁷.

40. Tomēr Komisija turpināja apgalvot, ka pasākumam jābūt saistītam ar konkrētu vietu. Grozītā priekšlikuma 2. panta a) punktā bija prasīts, lai plāni un programmas paredzētu nākotnes projektu ietvaru, atsaucoties uz šo projektu *atrašanās vietu un* citastarp uz veidu, lielumu vai šāda veida apsaimniekošanas nosacījumiem¹⁸.

41. Tomēr Padomes kopējā nostāja galu galā diferencēja definīciju un piemērošanas jomu atbilstoši galīgi pieņemtajai redakcijai, definīcijā atteicās no atrašanās vietas kritērija un piemērošanas jomā “pilsētas un lauku plānošanā vai zemes lietošanu” minēja kā vienu no vairākām iespējamām jomām, kurās var izstrādāt plānus un programmas¹⁹.

42. *Ceturtkārt*, pretēji Beļģijas viedoklim – teritorijas plānošanas regulējuma nepieciešamība neizriet arī no Tiesas judikatūras.

43. Ciktāl lietā *Nomarchiaki Aftodioikisi Aitoloakarnania* u.c. Tiesa strīdīgo tiesību aktu par upes novirzīšanu neuzskatīja par “plānu vai programmu”, tas nav pamatots ar to, ka trūka teritorijas plānošanas regulējuma. Tiesa gan pamatojumā norādīja, ka tiesību aktā nav paredzēti nedz *teritorijas plānošanas* kritēriji un veidi, nedz kontroles mehānismi, kuriem ir pakļauta viena vai vairāku projektu īstenošana²⁰. Šo formulējumu Tiesa pārņēma no lietā minētā sprieduma *Inter-Environnement Bruxelles* u.c. Tajā ietvertā atsauce uz teritorijas plānošanas kritērijiem un veidiem ir izskaidrojama vienīgi ar to, ka apstrīdētais tiesību akts patiešām tika izstrādāts teritorijas plānošanas jomā, kā tas neapšaubāmi izriet no punktiem, kas atrodami pirms formulējuma²¹. Tādējādi lietā *Nomarchiaki Aftodioikisi Aitoloakarnanias* u.c. izklāstītajā

¹³ 1996. gada 4. decembra Priekšlikums Padomes direktīvai par noteiktu plānu un programmu ietekmes uz vidi novērtējumu (COM(96) 511, galīgā redakcija, 17. lpp.).

¹⁴ 1996. gada 4. decembra Priekšlikums Padomes direktīvai par noteiktu plānu un programmu ietekmes uz vidi novērtējumu priekšlikums (COM(96) 511, galīgā redakcija, 2. lpp.).

¹⁵ Ekonomikas, monetārās un rūpniecības politikas komitejas atzinums 1998. gada 25. jūnija ziņojumā par priekšlikumu Padomes direktīvai par noteiktu plānu un programmu ietekmes uz vidi novērtējumu (A4/1998/245).

¹⁶ 1998. gada 20. oktobra likumdošanas rezolūcija ar Eiropas Parlamenta atzinumu par priekšlikumu Padomes direktīvai par noteiktu plānu un programmu ietekmes uz vidi novērtēšanu (OV 1998, C 341, 22. lpp.).

¹⁷ Grozītais 1999. gada 22. februāra priekšlikums Padomes direktīvai par noteiktu plānu un programmu ietekmes uz vidi novērtēšanu (COM(1999) 73, galīgā redakcija; OV 1999, C 83, 15. un 16. lpp.).

¹⁸ Grozītais 1999. gada 22. februāra priekšlikums Padomes direktīvai par noteiktu plānu un programmu ietekmes uz vidi novērtēšanu (COM(1999) 73, galīgā redakcija; OV 1999, C 83, 15. un 16. lpp.).

¹⁹ Padomes 2000. gada 30. marta kopējā nostāja par Eiropas Parlamenta un Padomes direktīvas pieņemšanu par noteiktu plānu un programmu ietekmes uz vidi novērtējumu (5685/1/00 REV 1, 7. un 8. lpp.).

²⁰ Spriedums, 2012. gada 11. septembris, *Nomarchiaki Aftodioikisi Aitoloakarnanias* u.c. (C-43/10, EU:C:2012:560, 95. punkts).

²¹ Skat. spriedumu, 2012. gada 22. marts, *Inter-Environnement Bruxelles* u.c. (C-567/10, EU:C:2012:159, 28. un 29. punkts).

pamatojumā noteicoša nozīme nav teritorijas izmantošanas nosacījumu trūkumam, bet gan kontroles kritēriju trūkumam vispār, tātad apstāklim, ka strīdīgajā tiesību aktā nebija paredzēti nākotnes projektu pamatprincipi.

44. Lietā *D'Oultremont* u.c. Tiesa gan konstatēja, ka plāniem un programmām ir jāattiecas uz noteiktu teritoriju²². Tomēr šajā ziņā pietiekot ar to, ka pasākums attiecas uz visu lēmumu pieņemējas iestādes kompetences jomu²³.

45. Visbeidzot Tiesa saistītajās lietās *Terre wallonne ASBL* un *Inter-Environnement Wallonie ASBL* tiesību aktu, kas regulēja slāpekļa izkliedēšanas nosacījumus, jau ietvēra jēdzienu pāri “plāni un programmas”²⁴. Arī šajā tiesību aktā nebija paredzēti īpaši teritorijas plānošanas noteikumi.

46. *Piektkārt*, nevar piekrist arī iebildumam, saskaņā ar kuru šāda jēdzienu pāra “plāni un programmas” interpretācija paplašinātu stratēģiskā vides novērtējuma piemērošanas jomu. Proti, atbilstoši šai interpretācijai tajā būtu jāiekļauj visi tiesību akti, kas regulē iekārtu apsaimniekošanu²⁵.

47. Ir tiesa, ka šeit izklāstītā jēdziena izpratne nav piemērota, lai šajā ziņā ierobežotu stratēģiskās vides pārbaudes piemērošanas jomu. Tomēr tiesību akta klasificēšana par plānu vai programmu SIVN direktīvas izpratnē vēl nenozīmē pienākumu veikt stratēģisko vides novērtējumu. Tieši pretēji – SIVN direktīvas 3. pantā ir paredzēti nosacījumi, kad tas ir nepieciešams. Ar tajā izvirzītajiem kritērijiem tiek atbilstoši ierobežota stratēģiskās vides pārbaudes piemērošanas joma²⁶.

b) Plānošanas un programmas izstrādes dimensija judikatūrā

48. Arī no apstākļa, ka Tiesa judikatūrā lietojusi programmas izstrādes vai attiecīgi plānošanas dimensijas jēdzienu, nevar secināt, kādas prasības jāizpilda, lai tiesību aktus uzskatītu par “plāniem un programmām”.

49. Pirmo reizi Tiesa šo jēdzienu ir lietojusi lietā *Inter-Environnement Bruxelles* u.c. Tur tā uzsvēra, ka strīdīgais tiesību akts ietver vispārīgus noteikumus, bija zināmā mērā abstrakts un tā mērķis bija pārveidot kvartālu. Tas izrietēja no tiesību akta *programmas vai plāna rakstura* un neliedza to iekļaut jēdzienā “plāni un programmas”²⁷. No tā, virspusēji raugoties, varētu secināt, ka jēdzienu pāris “plāni un programmas” paredz šos elementus.

50. Tomēr, aplūkojot rūpīgāk, Tiesas apsvērumi neļauj izdarīt šādu secinājumu.

²² Spriedums, 2016. gada 27. oktobris, *D'Oultremont* u.c. (C-290/15, EU:C:2016:816, 45. punkts).

²³ Spriedums, 2016. gada 27. oktobris, *D'Oultremont* u.c. (C-290/15, EU:C:2016:816, 46. punkts).

²⁴ Spriedums, 2010. gada 17. jūnijs, *Terre wallonne* un *Inter-Environnement Wallonie* (C-105/09 un C-110/09, EU:C:2010:355, 41. un 42. punkts).

²⁵ Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu, 19. lpp.; Beļģijas Karalistes atzinums, 43. un 44. punkts.

²⁶ Šī regulējuma metode izriet no definīcijas un piemērošanas jomas nošķiršanas likumdošanas procesā. Gan sākotnējā, gan grozītajā Komisijas projektā “plāni un programmas” bija definēti, izmantojot nosacījumus, kas to spēkā esošajā redakcijā nosaka SIVN direktīvas 3. panta piemērošanas jomu. Skat. norādes 10. un 14. zemsvītras piezīmē.

²⁷ Spriedums, 2018. gada 7. jūnijs, *Inter-Environnement Bruxelles* u.c. (C-671/16, EU:C:2018:403, 60. punkts); tāpat spriedums, 2020. gada 25. jūnijs, A u.c. (Vējturbīnas Ālterā un Nēvelē) (C-24/19, EU:C:2020:503, 61. punkts).

51. Tas tā ir tāpēc, ka Tiesa apsvērumus sākusi ar vārdu “turklāt”. Tādējādi tie ir tikai pakārtoti. Tāpēc to nozīme kļūst skaidra tikai, ņemot vērā Tiesas faktisko argumentu, ka tiesību akta vispārēji saistošais raksturs nav pretrunā iekļaušanai jēdzienu pāri “plāni un programmas”²⁸. Atšķirībā no, piemēram, Orhūsas konvencijas²⁹, SIVN direktīvā neesot nošķirti “plāni un programmas”, “politika” un “vispārpiemērojami juridiski saistoši noteikumi”. Ar šo argumentu Tiesa atspēkoja Beļģijas iebildumu, ka minētais tiesību akts tā vispārēji saistošā rakstura dēļ nav plāns vai programma SIVN direktīvas izpratnē.

52. Tādējādi Tiesa ar argumentiem par programmas izstrādes vai attiecīgi plānošanas dimensiju un minētajiem apstākļiem (vispārējs regulējums, abstrakcijas līmenis un teritorijas pārveidošana) nav ieviesusi papildu nosacījumu plānam vai programmai.

3. Nosacījumi saskaņā ar SIVN direktīvas 3. panta 1. punktu

53. Kā noteikts SIVN direktīvas 3. panta 1. punktā, “tikai” 2.–4. punktā minētajiem plāniem un programmām jāveic stratēģiskais vides novērtējums. Saskaņā ar SIVN direktīvas 3. panta 2. punkta a) apakšpunktu ietekmes uz vidi novērtējums jāveic visiem plāniem un programmām, kas atbilst diviem kumulatīviem nosacījumiem. *Pirmkārt*, plāni un programmas jānogatavo kādā no uzskaitītajām nozarēm, un, *otrkārt*, tajos jānosaka pamatprincipi turpmākās attīstības saskaņošanai projektiem, kas uzskaitīti SIVN direktīvas I un II pielikumā.

54. Pretēji Valsts padomes šaubām³⁰ pārsūdzētais lēmums tika izstrādāts vienā no uzskaitītajām nozarēm (par to a) punktā). Valsts padomei būs jāpārbauda, vai lēmumā ir arī paredzēti pamatprincipi turpmākās attīstības saskaņošanai. Šajā ziņā noteicoša nozīme ir tam, vai lēmumā paredzēti tādi atļaujas piešķirējam iestādei saistoši kritēriji un kārtība, kam var būt būtiska ietekme uz vidi (par to b) punktā).

a) Sagatavošana kādā no uzskaitītajām nozarēm

55. No SIVN direktīvas 3. panta 2. punkta a) apakšpunktā uzskaitītajām nozarēm, kurās var tikt sagatavoti plāni un programmas, šajā lietā galvenokārt ir jāņem vērā “transporta” un “pilsētas un lauku plānošanas vai zemes lietošanas” nozares.

56. Vispirms jānorāda, ka Tiesa jēdzienu “sagatavošana kādā nozarē” interpretē tādējādi, ka pietiek ar to, ka plāns vai programma “attiecas” uz šo jomu³¹. Turpretim nedz SIVN direktīvā, nedz Tiesas judikatūrā nav atrodama dažādo nozaru definīcija.

²⁸ Spriedums, 2018. gada 7. jūnijs, *Inter-Environnement Bruxelles u.c.* (C-671/16, EU:C:2018:403, 60. punkts); tāpat spriedums, 2020. gada 25. jūnijs, *A u.c.* (Vējturbīnas Ālterā un Nēvelē) (C-24/19, EU:C:2020:503, 61. punkts).

²⁹ 1998. gada Konvencija par pieeju informācijai, sabiedrības dalību lēmumu pieņemšanā un iespēju griezties tiesu iestādēs saistībā ar vides jautājumiem (OV 2005, L 124, 4. lpp.), kas apstiprināta ar Padomes 2005. gada 17. februāra Lēmumu 2005/370/EK (OV 2005, L 124, 1. lpp.).

³⁰ Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu, 36. un 37. lpp.

³¹ Spriedums, 2022. gada 22. februāris, *Bund Naturschutz in Bayern* (C-300/20, EU:C:2022:102, 49. punkts), ar norādi uz spriedumiem, 2020. gada 25. jūnijs, *A u.c.* (Vējturbīnas Ālterā un Nēvelē) (C-24/19, EU:C:2020:503, 66. punkts), un 2016. gada 27. oktobris, *D'Oultremont u.c.* (C-290/15, EU:C:2016:816, 44. punkts).

57. Pamatojoties uz minēto, autostāvvietu apsaimniekošanas nosacījumi attiecas uz “transporta” nozari. Diemžēl Valsts padome neizklāsta iemeslus šaubām par ietekmi uz šo nozari. Man tie katrā ziņā nav skaidri. Tieši pretēji, ir ļoti iespējams, ka autostāvvietu apsaimniekošanas nosacījumi attiecas uz transporta nozari, jo tie reglamentē satiksmes infrastruktūras uzbūvi un izmantošanu.

58. Judikatūrā gan nav vispārīgu paskaidrojumu, kas jāsaprot ar nozari “transports”. Tomēr vienīgajā līdz šim nozīmīgajā lietā *Bund Naturschutz in Bayern* Tiesa balstījās uz plašu šīs nozares izpratni. Nesniedzot papildu pamatojumu, tā uzskatīja, ka “transporta” nozare ir skarta arī tad, ja tiesību norma reglamentē pienākumu saņemt atļauju vadīt vai novietot transportlīdzekļus ārpus publiskās ceļu telpas aizsargājamas ainavas apvidū³².

59. Taču, ja Tiesa mehānisko transportlīdzekļu novietošanu telpā, kas nav publiska, iekļauj “transporta” jomā, tai būtu jāattiecas arī uz autostāvvietām, kuru apsaimniekošana ir pakļauta īpašiem noteikumiem. Tas tā ir tāpēc, ka individuāla personu pārvadāšana praktiski nav iedomājama bez autostāvvietām. Tāpēc autostāvvietas kā nepieciešama infrastruktūra jāiekļauj “transporta” nozarē.

60. Tas, vai autostāvvietu apsaimniekošanas nosacījumi attiecas arī uz “pilsētas un lauku plānošanu vai zemes izmantošanu”, ir atkarīgs no konkrētā apsaimniekošanas nosacījumu satura.

61. Valsts padomes šaubas par ietekmi uz nozari “pilsētas un lauku plānošana vai zemes lietošana”, šķiet, izriet no tā, ka autostāvvietu izveidei papildus vides atļaujai, kuras priekšnoteikums ir apsaimniekošanas nosacījumu ievērošana, ir nepieciešama arī pilsētībūvniecības atļauja, kas paredz teritorijas plānošanas tiesību aktu ievērošanu. Saskaņā ar Valsts padomes sniegto informāciju un viedokli teritorijas plānošanas noteikumos ir paredzēti pilsētplānošanas atļaujas piešķiršanas pamatprincipi autostāvvietas ierīkošanai un tādējādi tiem ir veikts stratēģiskais ietekmes uz vidi novērtējums³³.

62. Tas, ka pastāv teritorijas plānošanas pamatprincipi, tomēr neizslēdz, ka citiem tiesību aktiem, kuros ir paredzēti saistoši noteikumi projektam, jāveic stratēģiskais ietekmes uz vidi novērtējums. Nozīme ir tam, vai attiecīgie noteikumi atbilst SIVN direktīvas 3. panta 2. punkta a) apakšpunktā izvirzītajiem nosacījumiem. Pretējā gadījumā dalībvalstis varētu apiet pienākumu veikt plānu vai programmu stratēģisko ietekmes uz vidi novērtējumu, paredzot prasības dažādos tiesību aktos, attiecībā uz kuriem tikai vienam tiesību aktam būtu jāveic stratēģisks vides novērtējums³⁴.

63. Toties, runājot par jēdzienu pāra “pilsētas un lauku plānošana vai zemes izmantošana” interpretāciju, tās priekšnoteikums ir tiesību norma, kas ietekmē teritorijas lietošanu.

64. Eiropas Savienības Tiesa gan pieņem, ka nozare ietver ne tikai zemes klasifikāciju zonās un tajās atļauto izmantošanas veidu noteikšanu, bet ir arī plašāka, jo tajā ir minēta gan pilsētas un lauku plānošana, gan zemes lietošana³⁵. Tomēr Tiesas argumentācija nav jāsaprot tādējādi, ka ietekme uz teritorijas izmantošanu nav nepieciešama. Tieši pretēji, Tiesa pretnostata jēdzienus “pilsētas un lauku plānošana” un “zemes lietošana”. Šajā ziņā tā pārliecinoši paskaidro, ka

³² Spriedums, 2022. gada 22. februāris, *Bund Naturschutz in Bayern* (C-300/20, EU:C:2022:102, 53. punkts).

³³ Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu, 36. un 37. lpp.

³⁴ Skat. spriedumus, 2018. gada 7. jūnijs, *Inter-Environnement Bruxelles* u.c. (C-671/16, EU:C:2018:403, 55. punkts), un 2016. gada 27. oktobris, *D'Oultremont* u.c. (C-290/15, EU:C:2016:816, 48. punkts), kā arī manas secinājumi lietā *Inter-Environnement Bruxelles* u.c. (C-671/16, EU:C:2018:39, 25. punkts) un lietā *D'Oultremont* u.c. (C-290/15, EU:C:2016:561, 55. punkts).

³⁵ Spriedumi 2022. gada 22. februāris, *Bund Naturschutz in Bayern* (C-300/20, EU:C:2022:102, 50. punkts), un 2018. gada 7. jūnijs, *Inter-Environnement Bruxelles* u.c. (C-671/16, EU:C:2018:403, 43. punkts), kā arī *Thybaut* u.c. (C-160/17, EU:C:2018:401, 48. punkts).

jēdzienu pāris attiecas ne tikai uz konkrētu lietošanas līmeņa (zemes lietošana) plānošanu, bet arī augstāku plānošanas līmeni, piemēram, teritoriālās attīstības pārvaldību vai dabas un resursu aizsardzību (pilsētas un lauku plānošana). Tādējādi Tiesa judikatūrā, kurā tā atsaucās uz minēto interpretāciju, “pilsētas un lauku plānošanas vai zemes lietošanas” nozarē ir iekļāvusi tikai tos tiesību aktus, kas ietekmē teritorijas izmantošanu³⁶. Lai gan no tā nevar secināt, ka šāda ietekme ir absolūti nepieciešama, Tiesas argumentācija katrā ziņā neizslēdz šādu prasību.

65. Arī SIVN direktīvas izstrādes materiāli liecina, ka jēdzienu pāra “teritorijas plānošana vai zemes izmantošana” priekšnoteikums ir tiesību normu, kas ietekmē teritorijas izmantošanu. Komisijas priekšlikuma pamatojumā ir skaidri norādīts, ka “teritorijas plānošanas plāni un programmas [...] nosaka zemes izmantošanu”³⁷. Likumdošanas procesā SIVN direktīvas piemērošanas jomas ierobežošana ar teritorijas plānošanas jomu tika atcelta. Tomēr nešķiet, ka Savienības likumdevējs vienlaikus būtu vēlējies atteikties no šīs teritorijas plānošanas jēdziena izpratnes.

66. Pamatojoties uz šādu “pilsētas un lauku plānošanas vai zemes lietošanas” nozares izpratni, nevar izslēgt, ka nozari ietekmē tiesību akts, kas paredz tikai autostāvvietu apsaimniekošanas noteikumus, neparedzot noteikumus par šo autostāvvietu izveidi vai to maksimālo skaitu. Valsts padomei jāpārbauda, vai šāds tiesību akts ietekmē teritorijas lietošanu.

b) Turpmākās attīstības saskaņošanas pamatprincipi projektiem, kuriem jāveic ietekmes uz vidi novērtējums

67. Tādējādi jautājums, vai autostāvvietu apsaimniekošanas nosacījumiem jāveic ietekmes uz vidi novērtējums, galvenokārt ir atkarīgs no tā, vai tie paredz atļaujas piešķirējai iestādei saistošus kritērijus un kārtību, kam var būt būtiska ietekme uz vidi.

68. Tas tā ir tāpēc, ka saskaņā ar SIVN direktīvas 3. panta 2. punkta a) apakšpunktu attiecīgajos plānos vai programmās jānosaka arī pamatprincipi turpmākās attīstības saskaņošanai projektiem un šiem projektiem jābūt daļai no IVN direktīvas I un II pielikumā uzskaitītajiem projektiem.

69. Šajā ziņā Tiesa regulāri atgādina, ka jēdziens³⁸ “plāni un programmas” attiecas uz jebkuru tiesību aktu, kurā, nosakot attiecīgajā nozarē piemērojamos noteikumus un kontroles procedūras, ir noteikts būtisks kritēriju un detalizētu darbību kopums, lai atļautu un īstenotu vienu vai vairākus projektus, kuriem var būt būtiska ietekme uz vidi³⁹.

³⁶ Lietā *Inter-Environnement Bruxelles* u.c. bija runa par reģionālo pilsētplānošanas regulējumu; lietā *Thybaut* – par pilsētas zemes pārdales teritoriju; lietā *Bund Naturschutz in Bayern* – par aizsargājamās ainavas apvidus definīciju.

³⁷ 1996. gada 4. decembra priekšlikums Padomes direktīvai par noteiktu plānu un programmu ietekmes uz vidi novērtējumu (COM(96) 511, galīgā redakcija, 2. lpp.). Skat. arī plānus un programmas, ko Komisija uzskaitījusi 3. lpp., lai ilustrētu darbības jomu.

³⁸ Tiesas formulējums šajā ziņā ir nedaudz neveiksmīgs, jo kopš sprieduma *D'Oultremont* u.c. tā atsaucas uz jēdzienu “plāni un programmas”. Taču, kā izriet no 39. zemsvītras piezīmē norādītās judikatūras konteksta, ar argumentiem patiesībā tiek konkretizēts nosacījums “pamatprincipi turpmākās attīstības saskaņošanai projektiem”.

³⁹ Spriedumi, 2023. gada 9. marts, *An Bord Pleanála* u.c. (*St Teresa's Gardens* teritorija) (C-9/22, EU:C:2023:176, 38. punkts), 2022. gada 22. februāris, *Bund Naturschutz in Bayern* (C-300/20, EU:C:2022:102, 60. punkts), un 2020. gada 25. jūnijs, *A* u.c. (Vējturbīnas Ālterā un Nēvelē) (C-24/19, EU:C:2020:503, 67. punkts).

70. *No vienas puses*, šīs interpretācijas mērķis ir nodrošināt, ka iepriekš izpildāmi nosacījumi (“atļauju izsniegšanas kritēriji un kārtība”) tiek paredzēti tikai pēc to ietekmes uz vidi novērtējuma⁴⁰. Tātad nozīme ir tam, vai plāns vai programma paredz – atļaujas piešķirējai iestādei saistošus – iepriekš izpildāmus nosacījumus attiecībā uz nākotnē pieņemamo lēmumu par atļauju.

71. *No otras puses*, tās mērķis ir arī izvairīties no tā, ka *de minimis* noteikuma izpratnē (“būtisks kopums”) konkrētu kritēriju vai konkrētu pasākumu, kam nav nozīmes saistībā ar ietekmi uz vidi, atsevišķa noteikšana rada nepieciešamību veikt ietekmes uz vidi novērtējumu. Uz noteicošo jautājumu, vai konkrētie kritēriji un kārtība pārsniedz būtiska kopuma sliekšni, jāatbild, veicot kvalitatīvu novērtējumu⁴¹. Tāpēc ir svarīgi zināt, vai paredzētajiem kritērijiem un kārtībai var būt būtiska ietekme uz vidi⁴².

72. Lai noteiktu ietekmes uz vidi būtiskumu, var pakārtoti vadīties no – neizsmeļošajiem – kritērijiem SIVN direktīvas II pielikumā. Attiecīgi arī Tiesa – gan tieši neatsaucoties uz II pielikuma 1. punkta pirmo ievilkumu – jau ir norādījusi, ka kritēriji un nosacījumi var it īpaši attiekties uz projektu īstenošanas vietu, veidu, lielumu un darbības nosacījumiem vai ar šiem projektiem saistīto resursu piešķiršanu⁴³.

73. Kā izriet no lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu, it īpaši noteikumi par atklāto autostāvvietu mākslīgo apgaismojumu un novadišanas sistēmām, kā arī prasības velosipēdu uzlādes vietām un novietnēm varētu ietekmēt vidi. Tomēr Valsts padomei jāpārbauda, vai šie vai citi strīdīgā lēmuma noteikumi atbilst kritērijiem, ko paredz turpmākās attīstības projektu saskaņošanas pamatprincipi (saistoša nozīmīga kritēriju kopuma noteikšana). It īpaši tai būs jāpārbauda, vai, ņemot vērā situāciju Briselē uz vietas, šie noteikumi varētu radīt būtisku ietekmi uz vidi.

74. Turklāt tās lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu paustie apsvērumi par apsaimniekošanas noteikumu saistošo raksturu liek izdarīt šādu piezīmi: saskaņā ar Valsts padomes sniegto informāciju apsaimniekošanas nosacījumi paredz atļaujas izsniedzējai iestādei iespēju atkāpties no dažiem noteikumiem. Kā pamatoti atzīst Valsts padome, atkāpšanās iespēja mazina apsaimniekošanas nosacījumu saistošo spēku. Tāpēc noteicoša nozīme ir tam, attiecībā uz kurām tiesību normām nosacījumos šāda iespēja ir paredzēta. Tas tā ir tāpēc, ka tad, ja paredzētās atkāpes iespējas attiecas tieši uz kritērijiem un kārtību, kam var būt būtiska ietekme uz vidi, atļaujas izsniedzējai iestādei tieši tās var nebūt saistošas.

4. Starpsecinājumi

75. Līdz ar to SIVN direktīvas 2. panta a) punkts un 3. panta 2. punkta a) apakšpunkts jāinterpretē tādējādi, ka valsts pasākums, kurā paredzēti tikai autostāvvietu apsaimniekošanas nosacījumi, neparedzot noteikumus par to atrašanās vietu vai maksimālo skaitu, jākvalificē kā plāns vai

⁴⁰ Spriedumi, 2022. gada 22. februāris, *Bund Naturschutz in Bayern* (C-300/20, EU:C:2022:102, 61. punkts), un 2020. gada 25. jūnijs, A u.c. (Vējturbīnas Ālterā un Nēvelē) (C-24/19, EU:C:2020:503, 68. punkts).

⁴¹ Spriedumi, 2019. gada 8. maijs, *Verdi Ambiente e Società (VAS) – Aps Onlus* u.c. (C-305/18, EU:C:2019:384, 51. punkts), 2018. gada 7. jūnijs, *Inter-Environnement Bruxelles* u.c. (C-671/16, EU:C:2018:403, 55. punkts), un 2018. gada 7. jūnijs, *Thybaut* u.c. (C-160/17, EU:C:2018:401, 55. punkts); skat. manas secinājumus jau lietā *Inter-Environnement Bruxelles* u.c. (C-671/16, EU:C:2018:39, 26. punkts).

⁴² Spriedumi, 2022. gada 22. februāris, *Bund Naturschutz in Bayern* (C-300/20, EU:C:2022:102, 61. punkts), un 2020. gada 25. jūnijs, A u.c. (Vējturbīnas Ālterā un Nēvelē) (C-24/19, EU:C:2020:503, 68. punkts).

⁴³ Spriedums, 2022. gada 22. februāris, *Bund Naturschutz in Bayern* (C-300/20, EU:C:2022:102, 62. punkts).

programma transporta nozarē. Tomēr tas, vai šādam plānam vai programmai jāveic ietekmes uz vidi novērtējums, ir atkarīgs no tā, vai tajā atļaujas izsniedzējai iestādei ir paredzēti saistoši kritēriji un kārtība, kam var būt būtiska ietekme uz vidi.

B. Par otro jautājumu

76. Ar otro prejudiciālo jautājumu Valsts padome būtībā vēlas noskaidrot, vai valsts tiesa var piemērot valsts tiesību normu, kas tai ļauj uz ierobežotu laiku saglabāt spēkā atceltā tiesību akta, ar kuru ir paredzēti autostāvvietu apsaimniekošanas nosacījumi konkrētā reģionā, sekas, lai reģionālā iestāde varētu veikt šo apsaimniekošanas nosacījumu ietekmes uz vidi novērtējumu pirms tā attiecīgā gadījumā pieņem jaunu tiesību aktu.

77. Tiesību akts, kas pieņemts, pārkāpjot SIVN direktīvu, principā jāaptur vai jāatceļ (par to 1. punktā). Tomēr Tiesa izņēmuma kārtā atļauj valstu tiesām saglabāt šāda tiesību akta spēkā esību (par to 2. punktā). Nobeigumā ir lietderīgi izteikt dažas piezīmes par šo nosacījumu piemērošanu (par to 3. punktā).

1. Principiāls pienākums apturēt vai atcelt aktu

78. Atbildot uz šo prejudiciālo jautājumu, vispirms jāatgādina, ka SIVN direktīvā nav ietvertas tiesību normas par sekām, kas izriet no tajā paredzēto procesuālo noteikumu pārkāpuma⁴⁴.

79. Tomēr atbilstoši lojālas sadarbības principam, kas paredzēts LES 4. panta 3. punktā, dalībvalstīm jānovērš Savienības tiesību pārkāpuma sekas⁴⁵. Tāpēc kompetentajām valsts iestādēm, tostarp valsts tiesām, kurās celtas prasības par valsts tiesību aktu, kas pieņemts, pārkāpjot Savienības tiesības, ir pienākums atbilstoši to kompetencei veikt visus vajadzīgos pasākumus, lai novērstu ietekmes uz vidi novērtējuma neveikšanu⁴⁶.

80. Tādējādi valsts tiesai tās jurisdikcijas ietvaros jāaptur vai jāatceļ plāni vai programmas, kas pieņemti, neizpildot pienākumu veikt ietekmes uz vidi novērtējumu⁴⁷.

2. Izņēmuma gadījumi, kad tiesību akta spēkā esība tiek saglabāta

81. Tā kā Savienības tiesībām pretrunā esošas valsts tiesību normas apturēšanai vai atcelšanai var būt nelabvēlīgas sekas, Tiesa ir pieļāvusi izņēmumus no šī principa.

82. Sākotnēji šajā ziņā tika izvirzīti četri nosacījumi⁴⁸, bet spriedumā lietā A u.c. (Vējturbīnas Ālterā un Nēvelē) Tiesa tos – pamatoti – samazināja līdz to galvenajiem elementiem. Saglabāšanai jābūt nepieciešamai, lai nodrošinātu īpaši svarīgas intereses, konkrēti, Savienības

⁴⁴ Spriedumi, 2020. gada 25. jūnijs, A u.c. (Vējturbīnas Ālterā un Nēvelē) (C-24/19, EU:C:2020:503, 82. punkts), un 2012. gada 28. februāris, *Inter-Environnement Wallonie un Terre wallonne* (C-41/11, EU:C:2012:103, 42. punkts).

⁴⁵ Spriedumi, 2020. gada 25. jūnijs, A u.c. (Vējturbīnas Ālterā un Nēvelē) (C-24/19, EU:C:2020:503, 83. punkts), un 2012. gada 28. februāris, *Inter-Environnement Wallonie un Terre wallonne* (C-41/11, EU:C:2012:103, 43. punkts).

⁴⁶ Spriedumi, 2020. gada 25. jūnijs, A u.c. (Vējturbīnas Ālterā un Nēvelē) (C-24/19, EU:C:2020:503, 83. punkts), un 2012. gada 28. februāris, *Inter-Environnement Wallonie un Terre wallonne* (C-41/11, EU:C:2012:103, 44. un 45. punkts).

⁴⁷ Spriedumi, 2020. gada 25. jūnijs, A u.c. (Vējturbīnas Ālterā un Nēvelē) (C-24/19, EU:C:2020:503, 83. punkts), un 2012. gada 28. februāris, *Inter-Environnement Wallonie un Terre wallonne* (C-41/11, EU:C:2012:103, 46. punkts).

⁴⁸ Spriedumi, 2016. gada 28. jūlijs, *Association France Nature Environnement* (C-379/15, EU:C:2016:603, 43. punkts), un 2012. gada 28. februāris, *Inter-Environnement Wallonie un Terre wallonne* (C-41/11, EU:C:2012:103, 63. punkts).

tiesību akta, kura mērķis ir aizsargāt vidi, turpmāku īstenošanu⁴⁹ vai būtiska kaitējuma dalībvalsts energoapgādei novēršanu⁵⁰. Tāpēc tā it īpaši nedrīkst ilgt ilgāk kā nepieciešams, lai novērstu tiesiskā regulējuma pieņemšanas brīdī pieļauto procesuālo noteikumu pārkāpumu, *a posteriori* veicot ietekmes uz vidi novērtējumu⁵¹.

83. Valsts padomes lūgums dod iemeslu norādīt, ka lietā A u.c. (Vējturbīnas Ālterā un Nēvelē) Tiesa nebalstās uz kaitējuma videi apmēru, lai pamatotu svarīgas saglabāšanas intereses, bet gan balstās uz to, ka nav transponēts Savienības tiesību akts par vides aizsardzību⁵². Tāpēc, ja pastāv pienākums transponēt Savienības tiesību aktu, kura mērķis ir vides aizsardzība, un ja dalībvalsts, to transponējot, ir pārkāpusi SIVN direktīvas procesuālos noteikumus, transponēšanas tiesību akta iedarbību var atstāt spēkā, ja pretējā gadījumā rastos transponēšanas deficīts.

84. Valsts padomes lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu ir norāde uz Tiesas formulējumu iepriekšējās lietās *Inter-Environnement Wallonie* un *Terre wallonne* un *Association France Nature Environnement*. Tajās tā kā priekšnoteikumu izvirzīja arī to, ka juridiskais vakuums attiecībā uz vidi ir vēl nelabvēlīgāks tādējādi, ka šāda atcelšana nozīmētu mazāku aizsardzību un tātad būtu pretrunā transponējamās direktīvas galvenajam mērķim⁵³.

85. Tiesa pamatoti nav pārņēmusi šo formulējumu lietā A u.c. (Vējturbīnas Ālterā un Nēvelē). Tas tā ir tāpēc, ka transponēšanas deficīta kritērijs ir daudz skaidrāks nekā jautājums par to, vai atcelšana būtu pretrunā Savienības tiesību akta galvenajam mērķim. Tādējādi tas nodrošina lielāku tiesisko drošību un arī atvieglo tiesību piemērošanu valstu tiesās.

86. Tātad, lai saglabātu spēkā valsts tiesību akta iedarbību, var pietikt pat ar ierobežotu, minimālu, ģeogrāfiski un materiāli ierobežotu kaitējumu videi.

3. Piezīmes par kritēriju piemērošanu

87. Tas, vai šajā lietā ir izpildīti nosacījumi, jāpārbauda Valsts padomei. Šajā ziņā jāizdara turpinājumā norādītās piezīmes.

88. Atbilstoši Valsts padomes sniegtajai informācijai ar pārsūdzēto tiesību aktu *dalēji* tiek transponēti Ēku direktīvas grozījumi. Pamatojoties uz to, Valsts padome uzdod jautājumu, vai šīs regulas galvenajam mērķim ir pretrunā tas, ka Ēku direktīvas transpozīcija Briseles galvaspilsētas reģiona autostāvvietu darbības jomā vairākus mēnešus vairs netiktu nodrošināta⁵⁴. Šķiet, ka Valsts padome no apstākļa, ka pārsūdzētā tiesību akta mērķis *dalēji* ir transponēt Ēku direktīvas grozījumus, netieši izdara secinājumu par pasākumu, kura mērķis ir Savienības tiesību aktu vides aizsardzības jomā transpozīcija.

89. Šis Valsts padomes pieņēmums ir pārāk vispārīgs.

⁴⁹ Spriedums, 2020. gada 25. jūnijs, A u.c. (Vējturbīnas Ālterā un Nēvelē) (C-24/19, EU:C:2020:503, 90. punkts).

⁵⁰ Spriedums, 2020. gada 25. jūnijs, A u.c. (Vējturbīnas Ālterā un Nēvelē) (C-24/19, EU:C:2020:503, 92. punkts).

⁵¹ Spriedums, 2020. gada 25. jūnijs, A u.c. (Vējturbīnas Ālterā un Nēvelē) (C-24/19, EU:C:2020:503, 94. punkts).

⁵² Spriedums, 2020. gada 25. jūnijs, A u.c. (Vējturbīnas Ālterā un Nēvelē) (C-24/19, EU:C:2020:503, 90. punkts).

⁵³ Spriedumi, 2016. gada 28. jūlijs, *Association France Nature Environnement* (C-379/15, EU:C:2016:603, 41. punkts), un 2012. gada 28. februāris, *Inter-Environnement Wallonie* un *Terre wallonne* (C-41/11, EU:C:2012:103, 61. punkts).

⁵⁴ Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu, 42. lpp.

90. Vispirms jānorāda, ka Ēku direktīvas grozījumi attiecas uz Savienības tiesību aktiem vides aizsardzības jomā. Tāpat kā Ēku direktīva, tie gan ir balstīti nevis uz kompetenci vides jomā, proti, LESD 192. pantu, bet gan uz Savienības kompetenci enerģētikas jomā, LESD 194. pantu. Tomēr saskaņā ar Ēku direktīvas trešo apsvērumu tās mērķis ir arī klimata pārmaiņu mazināšana un tādējādi vides aizsardzība, un atbilstoši Ēku direktīvas grozījumu pirmajam apsvērumam tāds ir arī grozījumu mērķis⁵⁵.

91. Tomēr Valsts padomei būs jāpārbauda, vai ar noteikumiem, kuru spēkā esību tā vēlas saglabāt, tiek transponēti Ēku direktīvas grozījumi. Tikai šajā ziņā rodas Valsts padomes uzdotais jautājums par to, vai transpozīcijas atcelšana ir pretrunā Ēku direktīvas grozījumiem.

92. Ciktāl pārrēdzams, tikai noteikumi par uzlādes punktu izveidi ir paredzēti, lai transponētu Ēku direktīvas grozījumus.

93. Turklāt jau Valsts padomes pieņēmums, ka iespējamā apsaimniekošanas nosacījumu atcelšana noteikti radītu juridisku vakuumu, šķiet apšaubāms⁵⁶. Šajā ziņā būs jāpārbauda, vai tāda atļauju izsniegšanas prakse, kāda pastāvēja pirms apsaimniekošanas nosacījumu pieņemšanas, neļauj izvairīties no juridiskā vakuuma rašanās transpozīcijas laikā. Tas tā ir tāpēc, ka saskaņā ar Beļģijas argumentiem un lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu izklāstītajām diskusijām, pieņemot pārsūdzēto tiesību aktu, kompetentās iestādes pirms tā pieņemšanas (katrā atsevišķā gadījumā) ir paredzējušas tajā paredzētos apsaimniekošanas nosacījumus⁵⁷. Šo praksi varētu atkārtoti izmantot – vismaz uz laiku – turpmākām atļaujām.

4. Starpssecinājumi

94. Tāpēc, ja jānodrošina Savienības tiesību akta par vides aizsardzību turpmāka transpozīcija, valsts tiesa var piemērot valsts tiesību aktu, kas tai uz ierobežotu laiku ļauj saglabāt tāda tiesību akta spēkā esību, kas pieņemts, pārkāpjot SIVN direktīvas procesuālās normas. Tā to var darīt tikai tik ilgi, kamēr kompetentā iestāde pirms tiesību akta atkārtotas pieņemšanas – ja tāda nepieciešama – novērtē tā ietekmi uz vidi.

V. Secinājumi

95. Tādēļ iesaku Tiesai uz lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbildēt šādi:

- 1) Direktīvas 2001/42 par noteiktu plānu un programmu ietekmes uz vidi novērtējumu 2. panta a) punkts un 3. panta 2. punkta a) apakšpunkts jāinterpretē tādējādi, ka valsts pasākums, kurā paredzēti tikai autostāvvietu apsaimniekošanas nosacījumi, neparedzot noteikumus par to atrašanās vietu vai maksimālo skaitu, jā kvalificē par plānu vai programmu transporta nozarē. Tomēr tas, vai šādam plānam vai programmai jāveic ietekmes uz vidi novērtējums, ir atkarīgs no tā, vai tajā atļaujas izsniedzējai iestādei ir paredzēti saistoši kritēriji un kārtība, kam var būt būtiska ietekme uz vidi.

⁵⁵ Līdzīgi spriedumā, 2020. gada 25. jūnijs, A u.c. (Vējturbīnas Ālterā un Nēvelē) (C-24/19, EU:C:2020:503, 91. punkts).

⁵⁶ Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu, 42. lpp.

⁵⁷ Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu, 20. lpp.; Beļģijas Karalistes atzinums, 37.–39. punkts.

- 2) Ja jānodrošina Savienības tiesību akta par vides aizsardzību turpmāka transpozīcija, valsts tiesa var piemērot valsts tiesību aktu, kas tai uz ierobežotu laiku ļauj saglabāt tāda tiesību akta spēkā esību, kas pieņemts, pārkāpjot Direktīvas 2001/42 direktīvas procesuālās normas. Tā to var darīt tikai tik ilgi, kamēr kompetentā iestāde pirms tiesību akta atkārtotas pieņemšanas – ja tāda nepieciešama – novērtē tā ietekmi uz vidi.